

ODKRYTA EKSPOZYCJA – CZAR KOLORÓW I ZAPACHÓW POD ODKRYTYM NIEBEM

Po przejściu bramą wejściową znajdujemy się we wspaniałym królestwie roślin pełnym kolorów, dziwnych kształtów i upajających zapachów. Drogę do szklarni lamują trawniki pełne ciekawych eksponatów z rzeszy roślin, uwagę z pewnością zwróci też **rozarium**, gdzie są zasadzone wysokie parkowe róże, róże kłombowe i herbaciane, które zwiedzający oglądają planując już swoje własne ogrody.

Następne kroki zaprowadzą nas przed **duże alpinum**, gdzie znajdziemy ciepłolubne kwiaty z Północnych Czech, Karkonoszy i Gór Iżerskich, rośliny leśne i wrzosowiskowe oraz partie klasycznego alpinum. Ekspozycję urozmaicają jeziorka i miniaturowe wodospady.

Spokojny zakątek jest w **ogrodzie orientalnym**, gdzie przeplata się poetyczność z symboliką a zamiast powodzi kwiatów przetrzeź jest tu poświęcona refleksji i fantazji. Miniaturowy krajobraz jest piękny właśnie dzięki swojej prostocie, bez zakłócających kształtów lub kolorów. Ciekawostką ogrodu orientalnego jest tzw. kamienny potok, który zamiast wody tworzy mnóstwo kawałków wyglądzonego łupku.

Ekspozycję na zewnątrz dopełnia **flora mokradel**. Mokraślna są z punktu widzenia ekologii ważnym biotopem, działają jako „oczyszczalnie” wód i zapewniają utrzymanie zdrowego środowiska. (Republika Czeska jest członkiem tzw. Ramsarskiej konwencji o ochronie mokradel). Dlatego jest smutne, że wiele rodzajów mokradel jest na granicy wymarcia.

Jeżeli chciesz w pełni delektować się pięknem poetycznych **śloneczników**, odwiedź nasz ogród pod koniec sierpnia lub we wrześniu. To właśnie tu kwitną wspaniałe kolorowe odmiany tych roślin, które są chlubą ogrodu, ponieważ pochodzą ze starej, legendarnej firmy ogrodniczej Vaněk. Oprócz nich znajdziemy w ekspozycji na zewnątrz roste **rododendrony**, które zdobią wiele ogrodów w Libercu lub bliskiej okolicy. Przecież właśnie piękno tych krzewów jest powodem, dla którego Liberec jest czasem nazywany **„miastem rododendronów”**.

Podczas przyjemnego spaceru ogrodem na zewnątrz zobaczymy oczywiście dużo więcej, niż możemy nazwać. Swoich wielbiciele z pewnością znajdą **iryisy**, **powojniki**, **lilie** i wiele innych. Kuriozum ogrodu jest roślina **gunnera manicata**, pod którą w jej ojczyźnie podobno zmięci się jeździec z koniem. U nas co prawda nie dorasta do takich manucich rozmiarów, ale na pewno warto ją zobaczyć.

PAWILONY – Z ROZPALONEGO SERCA PUSTYNI AŻ DO WILGOTNYCH LASÓW PODZWROTNIKOWYCH

Jak tylko wejdziemy do pierwszego pawilonu (A), znajdziemy się twarzą w twarz z czarującym światłem czysty pod wodą. Jeżeli zainteresują nas pierwsze akwaria wprost przy wejściu, jeszcze bardziej zachwyci nas sąsiednia **ekspozycja akwariów** (pawilon B) parę metrów dalej, do której wchodzi się szklanym tunelem. Nad głową biegają zwinne jaszczury. Następnie znajdziemy się w ciemnej jaskini, która pozwala odpowiednio wyróżnić się barwności akwariów i ich mieszkańców. Można cieszyć się na raję, piranie, rekiny, skrzydlice lub bardziej pospolite skalary lub neonki.

Ogromną przeciwwagą kipiących życiem głębin wodnych jest sąsiednia ekspozycja – **pawilon Australis** (C). Czerwonawa gleba, granitowe bloki i rzadki porost australijskiej vegetacji jest zasłużenie dumą Ogrodu botanicznego Liberec. Stworzenie warunków do pomyślnej hodowli australijskiej vegetacji jest ekstremalnie trudne, dlatego ta ekspozycja australijskiej flory jest jedyna w całej RCz. Nic dziwnego, że przez specjalistów jest uważana za unikalną ozdobę i klejnot naszego ogrodu.

Z pawilonu Australis dalsze kroki zaprowadzą nas do „niebezpiecznego” towarzystwa **roślin mięsożernych** (pawilon D). Kilka wystawionych gatunków należy, niestety, do najbardziej zagrożonych roślin naszej planety i bardzo trudno je utrzymać nawet w sztucznych warunkach.

W sąsiedztwie roślin mięsożernych przywita nas duszna wilgocia i bujna vegetacja **pawilon Neotropis** (E), przedstawiający lasy tropikalne Nowego świata (amerykańskie). W powodzi lian, epifitów, roślin z olbrzymimi liśćmi i skromniejszych barwnych bylin z zacięzionego podszycia naprawdę nie wiemy, na co wcześniej patrzeć. Owszem nie ma powodu do pośpiechu. Jeżeli będziemy mieli szczęście, że do ogrodu botanicznego przyszlismy od końca maja do września, z pewnością zobaczymy słynny olbrzymi grzybień wiktoria. Ogród botaniczny Liberec hoduje oba gatunki: **wiktoria królewska** i **wiktoria Cruza** (w ekspozycji są co roku wymieniane) i z pewnością jest ciekawe, że tę największą roślinę grzybienową świata odkrył Czech - Tadeáš Haenke, rodak z niedalekiej miejscowości Chrbska.

Po ciężkim wilgotnym klimacie trochę odпочniemy zwiedzając pawilon F, gdzie są zgromadzone **wielkie kaktusy**. Nie znajdziemy tu jednak piaszczystej pustyni, jak wielu by oczekiwało, ale raczej kamienną, która jest optymalna dla tych roślin.

W następnym pawilonie czeka na nas **ekspozycja Paleotropis** (G), co oznacza pasmo tropikalne Starego świata (dżungla azjatycka i puszcze Afryki równikowej). Można tu zobaczyć

olbrzymie bananowce, małwy, pnącą palmę, ozdobne draceny oraz oczywiście bambusy lub np. często hodowany w mieszkaniach **Ficus benjamina**, który tu zachowuje się jako tzw. „dusiciel”.

Twarz prehistorii naszej planety przedstawia pawilon **Prehistoria** (H). Podczas przechadzki tą ekspozycją naprawdę będziemy się czuli jak w świecie obrazków Zdeňka Buriana. Pnące paprocie, olbrzymie skrzypy, cykasy z czasów dinozaurów, skamieniałe drzewa i huczący wodospad, to wszystko stwarza porównujący obraz prehistorycznego krajobrazu z wszelkim oszałamiającym pięknem i majestatem.

Wspaniałą lawiną barwnych kwiatów wita swoich gości pawilon o prostej nazwie **„Kvĕtnice”** (I). Powabne kwiaty dopełniają nie mniej powabne staroczeskie nazwy, które zdecydowanie są warte uwagi. Prawdziwą atmosferę zamkowych oranżerii stwarza interesująca kolekcja **kamelii** – prawdopodobnie najstarszych w Europie, które już liczą ok. 200 lat a może dużo więcej.

Na pierwszym piętrze znajdziemy kolezastych kawalerów - **kaktusy**. Teraz jednak czekają na nas nieco mniejsze egzemplarze, niż olbrzymy w pawilonie F. Dobrze się rozzejrzyj, może niektóre gatunki masz w domu.

W ekspozycji **osobliwych sukulentów** zwróćmy uwagę na przedziwną roślinę o nazwie Welwitschia mirabilis (zwaną też „paradoksem pustyni Namib”). Dzięki ekstremalnej osobliwości do dziś wzbudza podziw botaników, dlatego otrzymała wymowny przydomek „klejnot koronny rzeszy roślin”.

Teraz jednak już mierzymy do pawilonu **Bezwodna Afryka** i **Madagaskar**. Tu zainteresuje nas przede wszystkim pomiećad niezwykły wygląd roślin, które musiały przystosować się do trudnych warunków życia na pustyni i półpustyni. Tutejsze egzemplarze są wyjątkowo cenne – sztucznie rozmnażane przez wiele pokoleń.

Po paru krokach wchodzimy do miniaturowego świata **bonsai** z wszelką ich złożoną symboliką i natchnionym pięknem. Interesujące są nie tylko charakterystyczne kształty, ale nawet nazwy (w tłumaczeniu np. „drzewo na wietrze, drzewo korzeniowe, drzewo na kamieniu lub drzewo w kamieniu”).

Mało kto oprze się czarownemu pięknu eleganckich **orchidei**, których ekspozycja wzbudza uzasadniony podziw wśród specjalistów i laików. Ciekawostką tych roślin jest ich występowanie praktycznie we wszystkich klimatach (nawet w strefie polarnej), ale na przenoszenie reagują bardzo wrażliwie a poza tym są często roślinami endemicznymi, to znaczy rosną tylko na jednej wyspie lub zboczach góry.

POWRÓT DO KORZENI OGRODU BOTANICZNEGO

Pomysł wybudowania ogrodu botanicznego zmieniło w czyny libereckie **Towarzystwo przyjaciół przyrody** (Verein der Naturfreunde) w roku 1876, kiedy na dzisiejszej ulicy Masarykova ulice – w miejscu obecnego Muzeum Północnych Czech kupiło parcelę, na której zasadzono krzewy i drzewa. Po kilku latach jednak ogród musiał ustąpić przed zamiarem wybudowania Muzeum Północnoczeskiego, dlatego powstał nowy, przy ulicy Purkyňova ulice, gdzie jest do dziś.

Nowy ogród udośćpniono do zwiedzania **5.9.1895**, ale wtedy służył przede wszystkim do hodowli drzew i roślin do ozdobnego wysadzenia w mieście (podczas I i II wojny światowej uprawiano tu też warzywa dla ludności). W **1938 roku** ogród botaniczny stał się obiektem miejskim, ponieważ jego pierwotny właściciel – Towarzystwo przyjaciół przyrody - rozwiązano. Ogród botaniczny był wciąż tylko jakimś „lepszym ogrodnictwem”, na zasadniczą zmianę działalności czekał aż do roku **1954**, kiedy kierownictwo objął **Pavel Smrž**. Dzięki jego staraniom, energii i zdolnościom organizacyjnym istniejące zbiory roślin znacznie rozszerzono i wzbogacono. Z czasem ogród zdobył rozgłos, o czym świadczyła szybko rosnąca liczba zwiedzających. Pod koniec lat sześćdziesiątych nastąpiły jednak wielkie zmiany polityczne, z którymi były związane też zmiany kierownictwa ogrodu. Doprowadziło to, niestety, do stagnacji.

Na początku lat dziewięćdziesiątych dochodzi do największych zmian ogrodu i jego działalności. W 1990 roku po raz pierwszy w historii Ogrodu botanicznego Liberec mianowano dyrektorem wykwalifikowanego botanika, absolwenta Uniwersytetu Karola w Pradze. W latach 1995-2000 stopniowo zdemontowano nie wystarczające przestrzenie szklarnie – zastąpiono je całkowicie nowymi, pod wieloma względami unikalnymi obiektami. Nowe szklarnie przylegają do siebie, dzięki czemu nie dochodzi do strat ciepła a ich wygląd w kształcie komórki symbolicznie wskazuje na podstawowy element budowy żywych organizmów. W sumie 9 wystawowych szklarni zajmuje powierzchnię ok. 3000 m² i oferuje 13 różnych tematów botanicznych. Projekt budowy jest dziełem Inż. arch. Pavla Vaněčka. Oprócz tych szklarni ogród posiada jeszcze następnych 9 szklarni o powierzchni 1400 m², które jednak nie są przeznaczone do zwiedzania.

W 1995 roku wydano akt założycielski, według którego oficjalna nazwa brzmi **“Ogród botaniczny Liberec”**. Nieoficjalnie możemy jednak śmiało mówić o jednej z **najpiękniejszych perel miasta**.

Źródło informacji:

www.botanickehadrabaliberec.cz
R. Karpas–Książka o Liberecu
Przekład: CEET Ltd., Liberec

OGRÓD BOTANICZNY LIBEREC

OGRÓD BOTANICZNY LIBEREC

Purkyňova 630/1, 460 01 Liberec I
Tel.: +420 485 252 811, Faks: +420 485 252 833
www.botanickehadrabaliberec.cz

dostępne dla niepełnosprawnych
zniżki dla dzieci, studentów, seniorów ponad 70 lat
sprzedaż pamiątek, bufet
zakaz wstępu z psami

CZYNNE:

czas letni: codziennie 8.00 – 18.00
czas zimowy: codziennie 8.00– 16.00

*****

MIEJSKIE CENTRUM INFORMACYJNE LIBEREC

nám. Dr. E. Beneše 1, 460 59 Liberec I
Tel.: +420 485 101 709, Faks: +420 485 243 589
mic@infolbc.cz, www.infolbc.cz

OFERUJEMY:

informacje turystyczne, kulturalne i sportowe o Liberecu
informacje o adresach firm, organizacji i usługach
łącznie z zakresem ich działalności

informacje o połączeniach komunikacyjnych
załatwianie noclegów wszystkich kategorii cenowych
zwiedzanie wnętrza ratusza

usługi przewodników po Liberecu w języku czeskim i obcym

SPRZEDAJEMY:

przedmioty propagacyjne miasta Liberec
regionalne mapy turystyczne, rowerowe, zimowe i specjalne
plany miast Liberec, Jablonec n. Nisou, Praha, mapy
samochodowe, atlasy samochodowe, książki, broszury,
kalendarze, widokówki, albumy, znaczek turystyczny Liberec,
bilety komunikacji miejskiej, znaczki pocztowe RCz, Euroopy
i świata, bilety wstępu na libereckie imprezy (Teatr F.X.
Šaldy, Mały teatr, Lidové sady + Eksperymentalne studio,
Kino Lípa, Kino Warszawa), bilety Ticketpro

ODWIEDŹ NAS:

P-Pt w godzinach: 8.30 – 18 / S w godzinach: 9.30 – 12.30

Raj bogini Flory
w Czechach
Najnowocześniejszy ogród botaniczny

7500 tropikalnych i subtropikalnych gatunków roślin w szklarniach i 1500 gatunków zewnętrznych szklarnie mają powierzchnię 4400 m² ekspozycja na zewnątrz 15000 m²

**cenne orchidee *rośliny mięsożerne mokrada
* akwaria i teraria * otwarto w 1895 roku**

www.botanickehadrabaliberec.cz

tekst Ogród botaniczny Liberec, MIC Liberec, wrzesień 2005